

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICA

APARE ODATA PE SAPTAMANA SUB CONDUCEREA D-ilor

C. G. DISSESCU

†. ATHANASOVICI, PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, ALEX. GERBAN, G. MEITAN, N. POLIZU-MICȘUNEȘTI, C. HAGI-THEODORAKY

SILIU RĂDULESCU
PRIM-REDACTOR

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
3, STRADELA SF. SPIRIDON, 3

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR

I. N. Stambulescu.—*Din păcatele legilor noastre.*
Traian R. Scriban.—*Contribuții la modificarea Procedurii civile.* (Mihail D. Sturdza cu Societatea „Ceahlăul“).
Jurisprudența Română.—*Curtea de Apel din Iași, secția II.*—Sechestrul judiciar (Cerere de).—Instanță.—Competență.—Raporturi comerciale și civile.
Curtea de Apel din Chișinău, secția I.—Act de gaj.—Comerciant în stare de încetare de plăți.—Prezumpția din art. 726 c. com. (Banca Comercială Română cu Banca „Dacia“, S-la Chișinău).

DIN PĂCATELE LEGILOR NOASTRE

Una din nechibzuitele măsuri ale legilor noastre, este aceia relativă la dreptul de moștenire al soției asupra averii rămasă pe urma soțului decedat.

Singurele texte de lege, care se ocupă de dreptul soțului supraviețuitor sunt următoarele:

Articolul 679 din codul civil, care prevede că dacă defunctul nu lasă nici rude în gradul succesibil, nici copii naturali, bunurile succesiunii trec la soțul în viață, nedespărțit; adică soțul sau soția supraviețuitoare nu au dreptul a moșteni din averea soțului, oricare ar fi ea, de cât dacă nu există nici copii, fie ei chiar naturali, nici părinți, moși sau strămoși și nici colaterali până la al 12-lea grad; așa că rude, chiar necunoscute poate de defunct, trec înaintea soțului.

Mai e și articolul 684, care admite pe soție, însă numai pe soția săracă, a lua o porțiune virilă în uzufruct în concurs cu descendenții, iar în caz că nu rămân de cât ascendeți sau colaterali, bine înțeles tot până la al 12-lea grad, femeia succedă la o pătrime în plină proprietate.

O mai mare nedreptate consacrată de legiuitor, nu cred să existe.

Singura scuză, dacă aceasta se poate admite, e că și în legislația franceză, de unde

am luat codurile noastre, soțul supraviețuitor era tot așa de vitreg tratat.

În Franța însă această nedreptate n'a fost intenționat admisă de legiuitor, ci din cauza unei erori în care a fost indus Consiliul de Stat, căruia 'i s'a spus, că soțul e asigurat printr'un alt articol, care 'i acordă uzufructul asupra unei treimi din averea soțului, text ce în realitate nu există.

De altfel în Franța diverse legi ulterioare au modificat, până la un punct, situația creată de autorii codului civil.

Este posibil, ca chiar după 30—40 ani de conviețuire, de muncă în comun, de economie și privațiuni, femeia să nu aibă drept la nimic din averea soțului, avere agonisită, mai totd'auna, în comun cu atâta trudă, nici chiar cât partea unui copil; iar ascendenții și mai ales colateralii, până la al 12-lea grad, adică verii nu primari, nici veri de al doilea, ci de al treilea sau al patrulea, să ia cea mai mare parte din avere?

Codul Caragea prevedea cel puțin în caz că soțul deceda după 10 ani de căsătorie, și fără copii, fie chiar din altă căsătorie, cel rămas în viață dintre soți, să aibă dreptul a moșteni, fără diată, a șasea parte din avere.

Se poate susține cu temei, că afecțiunea presupusă a defunctului, singura bază a dreptului la succesiunea ab intenstat, să fie mai mare pentru un colateral, chiar de gradul al 12, decât pentru soțul supraviețuitor?

Laurant, care reproduce cuvintele lui Laboulaye, zice: „este o lege constantă, că cu cât civilizația se întinde, se măresc și drepturile femeii“; și mai departe reproducând cuvintele unui avocat general al unui parlament, zice că: „nu se cuvine ca aceia care a purtat cu demnitate titlul de soție în tot

timpul vieții soțului, cu care a împărțit și nevoile vieții, dar și avantajele situației să ajungă săracă la moartea acestuia“.

S'ar cuveni ca cu ocazia reformei codului civil, să se schimbe această situație ne justficată a soției, acordându-i-se un drept mult mai întins, când vine în concurs cu ascendenții și colateralii, cotă-parte variind și după timpul cât a durat căsătoria, spre a se evita fraudă căsătoriilor în extremis.

Bine înțeles, legea trebuie să prevadă aceiași dispoziție de favoare, ori-care din cei doi soți ar supraviețui, motivele ce militează pentru această dispoziție, fiind aceleași pentru ambii soți.

Ca să fiu complet, trebuie să menționez că prin decretul 3243 din 21 Decembrie 1916, pe temeiul legii autorizând măsurile excepționale, drepturile văduvei celui încetat din viață sub drapel, au fost, însă numai în acest caz, mărite luând $\frac{1}{3}$ sau $\frac{1}{4}$ din avere, când rămân descendenți, $\frac{1}{2}$ când rămân ascendenți sau frați or surori sau descendenți de ai lor, și în lipsa acestor rude, soția moștenește toată averea.

Este dar o dispozițiune, care generalisată, ar îndrepta greșala autorilor codului nostru civil.

I. N. Stambulescu

Consilier la Curtea de Casație

Contribuții la modificarea Procedurii Civile.

Art. 112 urm. și art. 388 pr. civ.

Nimic nu exasperează părțile litigante mai mult și nimic nu dărâmă mai violent ideea de drept, ca amănările și obstacolele care se pun în calea obținerii grabnice a soluției unui conflict, pertractat dinaintea instanțelor judecătorești.

Una din faptele care produc întârziere în soluția unei cauze, este chemarea în garanție admisă de art. 112 din pr. civilă.

E o excepție dilatorie, adică de amânare, de trăgăneală, pentru că legiuitorul a avut curajul să scrie:

„In cursarea acestui termen, se va suspenda or ce lucrare asupra cererii originale“. Cu alte cuvinte, reclamantul, cu dreptul său, trebuie să aștepte și să strige că dreptatea merge pe căi prea întortocheate.

În adevăr, de multe ori un proces este aproape terminat, când intervine din partea părâtului o cerere de chemare în garanție, care produce amănări. E drept că se poate disjuncționa, că e în interesul admini-

strației justiției ca două conflicte să fie tranșate prin una și aceeași hotărâre, dar mai mare este interesul ca să nu existe nici un obstacol în calea manifestării grandioase a dreptului.

Cel care cheamă în garanție nu are de cât să facă acțiune principală, iar dacă se vor da două hotărâri, ambele brodate pe fapte diferite, nu e nici o pagubă pentru societate și nici un obstacol pentru părți de a dobândi repede dreptul lor.

Deci, pentru celeritate și spre a nu se îngreua pretențiile reclamantului, sunt de părere a se șterge din viitorul cod al procedurii civile, chemarea în garanție!

* * *

Prea multă protecție a debitorului, a celui obligat, care nu-și ține făgăduiala și cuvântul, prea multe îngreueri și o stacole pune procedura civilă aceluia care caută să și scoată dreptul său.

Debitorului somat trebuie să-i trimiți și copie de pe titlu. Sunt unele scrise pe 3-4 coli cari trebuiesc trimise la 7-8 debitori.

Iată o formalitate de prisos, inutilă din toate punctele de vedere.

Formele de executare trebuiesc simplificate la minimum posibil, fiind suficientă o scurtă somație în care să se prevadă titlul, No. hotărârei, No. dosarului, etc... Nu are de cât debitorul să vie la instanța judecătorească să vadă—dacă nu știe, ceia ce este de multe ori imposibil—despre ce e vorba.

Prea mult s'a înduioșat legiuitorul de debitor, prea mult îl cocoloșește cu îngrijirile sale și, mai ales, prea mult abuz de umanitarism rău aplicat și greșit înțeles.

Să mai caute și de creditor, de acel care a dat și care a cheltuit, ca să poată intra urgent în drepturile sale.

Doar acesta e „dreptul“, jus suum cuique tribuere, în fapt, nu numai pe hârtie.

Azi, scoaterea copiilor costă multe parale și nici nu are timp cine să le scrie, grefa fiind împovărată enorm.

Nici nu i moral ca, aceluia care a dat bani agonisiți poate cu mari privațiuni, sau care a cheltuit enorm până a obținut o hotărâre, să-i pui obstacole când e vorba de realizarea dreptului.

Oare debitorul când primește somația nu știe despre ce e vorba? Și dacă nu știe, presupunând și ipoteza asta, nu poate veni până la judecătorie să vadă cauza somației? Evident că da, deci, să se înlătore piedica care stă în calea celui însetat după întregirea patrimoniului, adică a creditorului strâns în cleștele de fier al formalizmului, din ghierele căruia se uită la justiție, ca planta la soarele dătător de viață.

S'a deprins lumea așa, ca să privească pe creditor ca un călău și nu e mai în toate cazurile exact, iar în practica mea judecătorească am văzut mai mulți debitori călăi, de cât invers.

Atâta te șicanează debitorul, caută termene, fraudă, contestații, că creditorul, înebunit, ridică pumnii amenințători, blestemând legea.

Am văzut urmăriri întregi anulate, pentru că nu era atașat pe lângă somație, copie de pe titlu

Va să zică, pe debitor să nu-l deranjezi de loc, să nu-l poftesti până la judecătorie spre a vedea despre ce e vorba, să alerge ca nebunul creditorul, să cheltuiască până cade pe brânci, pentru a scoate cu greutate mari aceia ce a dat.

Nu e drept!

Avis viitorului legislator.

Traian Romulus Scriban
Judecătorul Ocolului Herța-Dorohoi

JURISPRUDENȚA ROMANĂ

CURTEA DE APEL DIN IAȘI

Secția II

Audiența de la 30 Octombrie 2, 3, 4 și 7 Noembrie 1922

Președenția D-l M. D. Patron, Președinte

Mihail D. Sturdza cu Societatea „Ceahlău”

SECHESTRU JUDICIAR (CERERE DE). — COMPETINȚA INSTANȚEI CARE JUDECĂ FONDUL. — ART. 1632 C. CIVIL ȘI 615 PR. CIVILĂ.
COMPETINȚĂ. — INSTANȚĂ CIVILĂ. — INSTANȚĂ COMERCIALĂ. — PLENITUDINE DE JURISDICȚIE. — ART. 108 PR. CIVILĂ.
COMPETINȚĂ. — CONTRACT. — RAPORTURI CIVILE ȘI COMERCIALE. — LEGAREA INSTANȚEI DUPĂ RAPORTUL CIVIL. — ART. 108 PR. CIVILĂ.

1. Cererea de sechestru judiciar nu este în realitate de cât un incident de fond în cursul procesului principal, având caracterul unei măsuri provizorii de conservare și judecata acestei cereri implicând o discuțiune și apreciere prealabilă a litigiului principal, pe care se reazimă și fără de care nu poate exista, urmează a fi de competența aceleiași instanțe ce judecă și fondul, cererea de sechestru judiciar neputând avea din punctul de vedere al competenței o natură juridică de sine stătătoare.

2. Potrivit principiului plenitudinii de jurisdicțiune stabilit de art. 108 pr. civilă, după cum instanțele civile sunt competente a judeca comercialul tot ast-fel și instanțele comerciale pot statua în civil.

3. Când este vorba de un contract în care există și un raport civil și unul comercial ce nu se pot separa, acela care prevalează și im-

primă caracterul raportului în întregime, trebuie să fie caracterul civil, fiind-că civilul este regula, adică dreptul comun, și comercialul este dreptul de excepție.

N. 1750. — Admis în principiu apelul făcut de Mihail D. Sturdza în contra sentinței Trib. Iași S. II cu No. 193 din 22 Septembrie 1922 în proces cu Societatea „Ceahlău”.

Curtea.

Având în vedere apelul făcut de Mihail D. Sturza, contra sentinței Trib. Iași S. II-a No. 193 din 22 Septembrie 1922, al cărei dispozitiv este: „Admite incidentul ridicat de părata Societatea „Ceahlău” și prin consecință :

„Declină competența de a judeca cererea de sechestru judiciar făcută de Principele M. Sturza din Iași prin petiția înregistrată la No. 9820 | 922 contra societății „Ceahlău” cu sediul în București și domiciliul ales în comuna Hangu, județul Neamț, reprezentată prin D-nii Alexandru Zănescu și Edmond Goldsmied și dispune trimiterea dosarului D-lui Președinte Trib. Iași Secția 3-a, afacerea fiind de natură comercială”.

Având în vedere susținerile ambelor părți și actele din dosar, din care în fapt se constată următoarele: Mihail D. Sturza cu contractul autentificat de Trib. Iași Secția 3-a sub No. 755 | 921 arendează societății comerciale forestiere „Ceahlău” domeniul său Hangu din Jud. Neamț pe preț de 50.000 lei anual și îi vinde tot odată un milion de metri cubi lemn de brad și molift din pădurele Hangu pe prețul unitar de 24 lei m. c., termenul de exploatare și al moșiei și al pădurei fiind de 19 ani, adică de la 23 Aprilie 1921 până la 23 Aprilie 1940; că, tot din contract rezultă că exploatarea lemnului e limitată de 50.000 m. c. anual, ceia ce revine că suma de plată anuală ce o are a răspunde societatea Ceahlău este de 1.200.000 lei valoarea lemnului, plus 50.000 lei arenda moșiei sau în total anual 1.250.000 lei, plătabil în două rate semestriale; că, tot din dispozițiile contractului rezultă că părțile au contopit aceste două raporturi în unul singur, dar nu numai ca instrument doveditor, ci și de fapt, acest contract având un unic termen de existență și o singură plată; că, tot din examinarea clauzelor contractului mai rezultă că, dată fiind valoarea bănească a celor două raporturi, topite într'un singur raport, rezultă că în intențiunea părților vânzarea pădurei este raportul dominant, iar acel al arendării pădurei este mai secundar; că, tocmai de aceea, deși părțile au plecat de la ideea că acest raport atunci când va înceta, va înceta întreg, și cât va dura, va dura în întregul lui, totuși stăpânite de ideea că exploatarea pădurei e raportul dominant, prevăzând eventualitatea exproprierei moșiei, convin

totuși ca contractul de exploatarea lemnului să dureze (art. 26 din contract).

Având în vedere că aceasta fiind situațiunea în fapt, Mihail D. Sturza intentă contra societății „Ceahlăul” o acțiune în rezilierea acestui contract, invocând în sprijinul ei diferite călcări ale clauzelor contractului ce le-ar fi săvârșit societatea Ceahlăul și tot odată face și o cerere de numirea unui sechestrului judiciar, ambele cereri fiind repartizate Trib. Iași s. 3-a, a cărui competență este civilă; că, acest Tribunal judecând cererea relativ la instituirea unui sechestrului judiciar, a pronunțat o sentință de declinare de competență, plecând de la ideea că cererea de sechestrului judiciar în totdeauna urmează ca un accesoriu ce este, a fi judecată de instanța competentă a judeca fondul și examinând natura acțiunii de fond și constatând că principalul raport din contract este vânzarea de lemne, raport de natură comercială, iar arendarea moșiei nu-i decât un accesoriu, a caracterizat natura acțiunii ca comercială, deci de competența secțiunii comerciale a Trib. Iași, și prin consecință a trimis această cerere de sechestrului judiciar a fi judecată de secțiunea comercială; că, contra acestei sentințe s'a făcut apelul de față, susținându-se prin el că greșit s'a făcut această declinare de competență.

Având în vedere că punctul de plecare din sentința primei instanțe, relativ la caracterul accesoriu al cererii de sechestrului judiciar este just; în adevăr, cererea de sechestrului judiciar, care potrivit art. 615 pr. civ. nu poate exista de cât când există și o acțiune în fond—nu-i în realitate de cât un incident de fond în cursul procesului principal, având caracterul unei măsuri provizorii de conservare; că, judecata acestei cereri, implicând o discuțiune și apreciere prealabilă a litigiului principal, pe care se reazimă această cerere și fără de care nu poate exista, în mod evident ea urmează a fi judecată de aceeași instanță ce judecă și fondul, cererea de sechestrului judiciar neputând avea din punctul de vedere al competenței o natură juridică de sine stătătoare; că, dar, hotărând numai care este instanța competentă a judeca fondul, se va cunoaște instanța competentă a judeca și această cerere.

Având în vedere că din expunerea în fapt făcută mai sus s'a văzut cum părțile în acest contract au contopit două raporturi juridice de naturi deosebite, și anume o vindere—cumpărare de lemn, raport necontestat de nici una din părți ca fiind de natură comercială și în mod obiectiv și în mod subiectiv, în baza art. 3 și 4 din cod. com., și o arendare de moșie, raport deasemenea necontestat de nici una din părți ca fiind de natură civilă, neputând de altfel acest raport din urmă, după principiile legislației

noastre comerciale, avea vre'o dată caracter comercial, imobilele neputând forma obiect al actelor de comerț;—or, potrivit art. 6 din legea de organizare judecătorească, competența instanțelor civile sau comerciale fiind hotărâtă de natura afacerii, în cazul de față din cauza naturii deosebite a celor două raporturi contopite, se naște această deosebire de concluzii a părților, una susținând competența civilă și cealaltă, cea comercială; că apelantul Mihai Sturza susține că instanța civilă este competentă a judeca acest litigiu fiindcă deși întrunite două raporturi de naturi deosebite, dat fiind că instanțele civile au plenitudinea jurisdicției, ele sunt competente a judeca asemenea litigii, iar societatea intimată susține că instanța comercială e competentă fiindcă, precum s'a văzut din expunerea în fapt—raportul comercial ar fi principalul și cel civil accesoriul, și că aceasta ar rezulta atât din deosebirea bănească a valorii ambelor raporturi cât și din felul în care părțile prin contract au privit cele două raporturi; că, invocând cunoscutul adagiul, că accesoriul urmează principalul, intimata a conchis la competența instanței comerciale,

Având în vedere că de principiul plenitudinii de jurisdicție a instanțelor civile față de cele comerciale, socotim că, după modificarea procedurii civile din 1900, nu se mai poate vorbi în legislațiunea noastră; în adevăr, legiuitorul din 1900, sedus de faptul că instanțele comerciale erau organizate și compuse identic ca acele civile, a consacrat prin art. 108 din pr. civ. jurisprudența instanțelor judecătorești de atunci că incompetența unei instanțe civile de a judeca comercialul și vice versa, nu mai este o incompetență *ratione materiae*, ci o incompetență de natură a fi acoperită prin consimțământul expres sau tacit al părților, ajungând prin aceasta la regula din art. 108 pr. civ., care este tocmai consacrarea principiului plenitudinii de jurisdicție atât a instanțelor civile cât și a celor comerciale, cele dintâi fiind tot atât de competente a judeca comercialul ca și cele comerciale, civilul; că, așa fiind, mijlocul propus de apelant spre a soluționa chestiunea, urmează a fi înlăturat, urmând a rămânea tot la examenul naturii afacerii și după cum se va ajunge la rezultatul că e civilă sau comercială, astfel numai se va vedea care e și instanța competentă.

Având în vedere că intimata societate spre a ajunge la soluțiunea la care a ajuns, face din raportul de arendă al moșiei un accesoriu al raportului de vindere—cumpărare de lemn, când, deși raportul comercial este acel mai important, iar raportul civil mai secundar, însă arendarea moșiei în speță nu este un accesoriu de fapt al exploatării pădurei; că, prin nimic nu s'a stabilit și din nimic nu reesă că arendarea moșiei

s'a făcut spre a face posibilă sau să faciliteze sau cel puțin să asigure îndeplinirea exploatării pădurei spre a putea fi socotită ca un accesoriu în sensul adevărat al cuvântului, ci pădurea fiind pe moșie și proprietarul dispus a le ceda ambele, iar societatea a le lua ambele, au făcut contractul acesta; că, acest lucru este atât de adevărat încât prin art. 31 din contract, societatea Ceahlăul poate ori când ceda, toate sau parte din drepturile sale din contract; că, prin urmare, nimic n'ar opri-o a ceda exploatarea moșiei și a reține exploatarea pădurei; că, de altfel întinderea moșiei este în deajuns de importantă, dat fiind prețul ei anual de arendă luat aparte și nu în comparație cu produsul exploatării pădurei, spre a se putea spune că indiferent de contopirea făcută de părți, acest raport își are existența sa proprie, deși de mai mică importanță economică decât a celui alt raport; că, în orice caz, chiar accesoriu de ar fi, arendarea moșiei fiind un raport de natură civilă și neputând imprumuta nici odată caracterul comercial, își păstrează acest caracter; or, aceasta fiind situațiunea, atunci când este vorba de un contract în care există și un raport civil și unul comercial ce nu se pot separa, acela care prevalează și imprimă caracterul raportului în întregime, trebuie să fie caracterul civil, fiindcă civilul este regula, adică dreptul comun, și comercialul este dreptul de excepție, și fiindcă mai curând poate intra excepționalul în comun decât contrariul; că, în aceste condiții și fiindcă legea nu cunoaște de cât raporturi civile sau comerciale, raportul de față este de natură civilă și deci, în ce privește procedura, de competență instanțelor civile; că, această regulă poate forma o normă sigură de stabilirea competenței, în locul celei propuse de întințată, care adesea ar fi arbitrară.

Având în vedere că la acest rezultat nu poate forma o piedică faptul invocat de societate, că în cursul exploatării ar fi posibil ca întreaga moșie să fie expropriată și deci raportul unic rămas să fie acel comercial, căci competența se stabilește în momentul întințării acțiunii și ori care ar fi schimbările suferite mai apoi, ea rămâne acea stabilită la început; că, tot fără importanță în aceeași ordine de idei rămâne și argumentul că toate motivele acțiunii se raportă la exploatarea pădurei, fiindcă acelea sunt motivele acțiunii, dar obiectul acțiunii este rezilierea unui contract în întregime, contract care conține un raport civil și unul comercial.

Că, așa fiind, natura afacerii trebuind a fi socotită ca civilă și deci de competența instanțelor civile și cererea de sechestru, putea fi judecată de instanța civilă; că, prin urmare, fără temeii prima instanță și-a declinat competența.

Pentru aceste motive, redactate de D-l Consilier D. Lupu, admite în principiu apelul.

Semnații: *M. D. Patron, D. Cihodariu, D. Lupu, C. Macri.*

CURTEA DE APEL DIN CHIȘINĂU

Secțiunea I

Audiența de la 21 Martie 1923

Președenția D-lui Vespasian Erbiceanu, Prim-Președinte

Banca Comercială Română, sucursala Chișinău, cu Banca Dacia, sucursala Chișinău.

ACT DE GAJ. — COMERCIANT ÎN STARE DE ÎNCETARE DE PLĂTI. — PREZUMȚIA DIN ART. 726 C. COM.

Când gajul nu este format anterior sau concomitent cu înființarea obligațiunii principale, situațiunea creditorului este la adăpost de orice încercare de a se lovi în privilegiul său prezumțiunea de fraudă ușor se înlătură, căci în acest caz cuantumul datoriei și chiar datoria în totalitatea ei este indisolubil legată de garanția ce a dat debitorul.

S'a ascultat d. avocat S. Teodorescu pentru Banca Comercială Română; d-nii avocați I. Leatris și V. Apoteker din partea Băncii Dacia.

Curtea,

Asupra apelurilor declarate de Banca Comercială Română, Sucursala Chișinău, cu sediul în strada Mihai Viteazul (Mihailovscaia) No. 51, Chișinău, prin reprezentanții legali L. G. Contogouris și D. Delibacalis, contra sentinței comerciale pronunțată în ziua de 1 Noembrie 1922 de Tribunalul Chișinău, Secția II-a, în contestația ce a făcut contra Băncii Dacia, Sucursala Chișinău din orașul Chișinău Str. Alexandru Cel Bun, relativ la anularea gajului din 2 acte, prezentate la masa falimentului Leizer Trahenberg, și asupra apelurilor introduse de Banca Dacia, Societate Anonimă, Sucursala Chișinău, domiciliată în Strada Polițienească No. 2 colț cu Strada Alexandru Cel Bun, prin reprezentanții legali V. Apoteker și A. Grün, contra aceiași sentințe comerciale în contestația făcută de Banca Comercială Română, Sucursala Chișinău, — Toate aceste apeluri au fost conexe prin procesul — verbal de la 28 Noembrie 1922.

Având în vedere susținerile și concluziile orale ale părților prin avocații S. Teodorescu, din Chișinău, din partea Băncii Comerciale Române, Sucursala Chișinău, V. Apoteker și I. Leatris din Iași din partea Băncii Dacia, Sucursala Chișinău, și văzând toate actele, lucrările și dovezile ce s'au produs.

Având în vedere că în fapt se constată următoarele :

Comerciantul Leizer Trahenberg din Chişinău, fiind declarat în stare de faliment din oficiu de Tribunalul Chişinău, Secţia II-a, prin sentinţa No 53 din 14 Iunie 1922, cu un pasiv de 9.000.000 lei, data încetării plăţilor s'a fixat ulterior şi definitiv, prin deciziunea comercială No 16 din 28 Septembrie 1922, a Curţii de Apel din Chişinău, Secţia II-a, la 5 Februarie 1922.

D-1 Judecător-sindic al Tribunalului Chişinău a procedat în ziua de 10 Iulie 1922 la verificarea creanţelor înscrise în tablou, după ordinea înscrierii lor, cum constată procesul-verbal dresat, cu această ocazie, când s'au ridicat mai multe contestaţiuni care s au depus şi înscris, între care este şi aceea a Băncii Comerciale Române, Sucursala Chişinău, şi care s'a înregistrat sub No. 172 din aceeaşi zi, şi prin care se contestă înscrierea Băncii Dacia, Sucursala Chişinău, nerecunoscând valabile actele de gaj.

Prin sentinţa comercială No. 129 din 1 Noiembrie 1922, Tribunalul Chişinău S. II a respins ca nefondată această contestaţie şi a dispus înscrierea la masa falimentului Leizer Trachenberg a Băncii Dacia, Sucursala Chişinău, cu drept de privilegiu, în baza actelor de gaj, transcrise în registrul actelor de amanet Trib. Chişinău secţia I-a, sub No. 10 din 27 Februarie 1922 şi sub No. 15 din 25 Martie 1922, pentru suma de 777.554,75 lei.

Centra acestei sentinţe se declară apel de Banca Comercială Română, Sucursala Chişinău, şi Banca Dacia, Sucursala Chişinău.

Având în vedere că apelanta Bancă Comercială Română, Sucursala Chişinău, arată, în sprijinul apelului, că gajul Băncii Dacia, Sucursala Chişinău este fraudulos, prin faptul că actele de gaj conţin clauze draconice: dobânda uzurară de 65% pe an şi eventualitatea unei societăţi anonime ce se prevedea să se facă de falit; că, actele de gaj fiind posterioare datei de încetare de plăţi, ele se prezum făcute în fraudă creditorilor, până la proba contrarie, pe baza art. 726 al. 4 din cod. com.; că gajul Băncii Dacia, sucursala Chişinău este ilegal, întrucât obiectele nu sunt individualizate, cum cere art. 480 c. com. — Afară de aceasta, din dovezile subsidiare, interogator şi proba cu martori, apelanta susţine că Banca Dacia, Sucursala Chişinău, cunoştea situaţiunea financiară a lui L. Trachenberg şi insolvabilitatea lui şi din această cauză i-a dat bani pe gaj.

Că, pentru respingerea apelului Băncii Comerciale Române, sucursala Chişinău, intimata Banca Dacia, Sucursala Chişinău, conchide că, n'a ştiut în momentul când a contractat cu Trachenberg nici mai târziu că el este în încetare de plăţi; că norma de lucru a Băncii Dacia, Sucursala Chişinău, pe piaţa Chişinăului era şi este a acorda credite personale restrânse, iar creditele mai mari numai contra garanţii reale, cât pentru societatea ce Trachenberg urma să o întemeieze, Banca Dacia, Sucursala Chişinău, nu cunoştea cum se va iniinţa şi nici cine erau să fie fondatorii; că, din banii împrumutaţi şi care efectiv s'au încasat, s'a achitat chiar Băncii contestatoare o sumă de 280.000 lei şi că dobânzile sunt proporţionale împrejurărilor anormale de azi, fiind fixată o dobândă maximă de 38% după actele

de gaj, dobânzi care s'au încasat şi de Banca Comercială Română de 37.50% şi că în fine prezumaţia de fraudă nu este aplicabilă, prin recunoaşterea valabilităţii creanţelor din partea Băncii Comerciale Române, recunoaştere care face inadmisibilă orice contestaţie asupra gajului, iar mărfurile sunt destul de individualizate. — Cât priveşte prin proba cu martori nu se face dovada că la data contractării se cunoştea starea precară a lui Trachenberg.

Considerând că din actele de gaj comerciale, unul cu data de 25 Februarie 1922 şi transcris în registrul de transcrierea actelor de gaj la Trib. Chişinău secţia I-a sub No. 10 din 27 Februarie 1922 şi al doilea cu data de 22 Martie 1922 şi transcris în acelaş registru sub No. 15 din 25 Martie 1922, se constată că Leizer Trahenberg, fabricant de săpun din Chişinău, a convenit a i se deschide de către Banca Dacia, Societate Anonimă, Sucursala Chişinău, un credit în cont curent — prin cel dintâi act de 500.000 lei şi 250.000 prin al doilea act, iar pentru gerantarea acestui cont-curent, capital, dobândă comisiune, cheltueli, etc, debitorul a depus în gaj comercial mărfurile trecute în liste separate şi care fac parte integrantă din acte, mărfuri cari sunt depuse în magaziile şi clădirile fabricii de săpun, proprietatea debitorului, situate în Strada Băcioi No. 15 din Chişinău. — În ambele acte se prevede că la încheierea lor s'a reţinut de Banca Dacia, dobânda de 12% pe an, comisionul de 2% trimestrial şi comisionul fix global de finanţare anticipat pe două luni.

Considerând că, în puterea art. 726 al. 4 c. com. care s'a invocat de banca contestatoare şi apelantă, se prezum făcute în fraudă creditorilor şi în lipsă de probă contrară se anulează faţă cu masa creditorilor, dacă sunt survenite în urma datei încetării plăţilor, gajurile, anticrezele şi ipotecile constituite asupra bunurilor debitorului; că, cel dintâi lucru ce reese din citirea acestui text este că legiuitorul vede cu ochi răi orice modificare adusă în elementele patrimoniale ale debitorului falit, dacă s'au făcut cu intenţiunea de a favoriza pe un creditor după data de încetare a plăţilor şi aceasta cu scopul sa norma egalităţii tuturor creditorilor să fie riguros respectată; că, de aceea privilegiile convenţionale, între care intră şi gajul ce ne preocupă, au fost tratate separat, ca unele care pot procura în deosebi foloase speciale pentru un creditor, în dauna celorlalţi cu simple creanţe, după ce starea de încetare de plăţi s'a pronunţat, iar nulitatea operaţiunei juridice este relativă în sensul că este rezervată exclusiv creditorilor falitului. — Ceiace trebuie să se mai observe este că datorria sau creanţa garantată real printr'un gaj poate fi contractată înainte de încetarea plăţilor

sau după data încetării plății, după cum deasemenea și gajul care este un accesoriu se poate constitui anterior sau concomitent cu obligațiunea principală sau posterior.

Că, pentru situațiunea unui gaj constituit posterior datei de încetarea plăților și posterior creanței născută înainte de încetarea plăților, soluțiunea este ușor de dat, deoarece prezumțiunea de fraudă este întemeiată pe un fapt cert săvârșit de debitor și creditorul privilegiat, cu intenția oarecum vădită de a-l preferi și a-i asigura creanța sa, pentru eventualitatea unei nenorociri ca aceea a falimentului, pe care o prevedea. — Acelaș rezultat îl avem și pentru o datorie creiată posterior încetării plăților asigurată cu o garanție reală constituită după încetarea plăților și a încheerii creanței.

Considerând că în aplicațiunea art. 726 al. 4 com. s'a arătat că avem a doua ipoteză a constituirii gajului anterior, simultan sau concomitent cu creanța și posterior datei încetării plăților, când din pricina felului de exprimare a legiuitorului s'a ivit o importantă contraversă; că, după o părere, adoptată de doctrina și jurisprudența italiană, și din diferența de redactare dela francezi și belgieni, se susține că nu se poate face nici o distincțiune, creditorul fiind socotit de rea credință și nu se pot favoriza aceste constituirii; în a doua părere se spune că nu este nici un motiv să privim pe creditor altfel de cât de bună credință.

Că, neîndoios că dintre cele două păreri aceea care ține seamă de rațiunea juridică a prescripțiunei pozitive din legea noastră și de utilitatea practică a principiului și care este sprijinită pe interpretarea doctrinală dela noi, în lipsa uneia jurisprudențiale, nu poate fi de cât a doua opiniune, adică dacă gajul este format anterior și mai ales concomitent cu ființa obligațiunei principale, situațiunea debitorului este la adăpost de orice încercare de a se lovi în privilegiu, căci prezumțiunea de fraudă nefiind posibil să se întemeieze de data aceasta pe nici un fapt sigur, ușor se înlătură, bine înțeles fiind luate în considerație toate elementele decisive extrinseci dela constituirea gajului, care servesc ca adevărate probe contrare pentru buna sa credință.

Că, în adevăr, dacă art. 726 cod. com. nu conține dispozițiunea din cod. com. fransez *«pour dettes anterieurement contractées»*, aceasta nu înseamnă că în virtutea acestui text să nu facem nici o distincțiune, mai cu seamă că sorgintea lui este cu totul alta și când aplicând această prescripție *tale quale* ne duce la consecințe din punct de vedere juridic neraționale, căci de necontestat este, că în ipoteza gajului constituit anterior, deodată sau concomitent cu datoria, cuantumul acestei datorii și chiar datori- iar în totalitatea ei este indisolubil legat de garanția

reală ce a dat debitorul; fundamentul datoriei dispăre pentru creditor dacă dispăre gajul.

Când însă gajul a survenit ulterior creanței, atunci nu mai este acel tot indivizibil inițial, și cu drept cuvânt se vede că creditorul care a avut încredere la început în debitor, prin măsura sa de asigurare cerută mai târziu, poate atinge pe alți creditori, care nu sunt în curent cu afacerile debitorului și deci aceeași rațiune juridică nu mai avem.

Cât pentru folosul practic al recunoașterii acestei interpretări nu este necesar să se insiste, de oarece creditorul care a obținut gajul concomitent cu datoria, contribuie în mare parte la consolidarea situațiunei ascunsă și precară a debitorului prin plățile ce le efectuează la termen față de alte datorii simple. În cazul din apel, Banca Comercială Română, sucursala Chișinău, însăși a primit o parte din datorie, din banii luați de gaj.

Considerând că, deși după rigoarea principiului din art. 726 al. 4 cod. com., în speță, rezultă că gajul constituit prin cele două acte ale Băncii Dacia, Sucursala Chișinău, este în afară de prezumția de fraudă nefiind nici un indiciu puternic, dacă nu dovada deplină de cunoașterea nu a încetării plăților din partea lui Leizer Trachenberg, dar cel puțin al sdruncinului creditului său personal pe piața din orașul Chișinău, unde era de notorietate generală că este un comerciant corect în angajamentele sale și prin urmare era de prisos să se mai ceară alte probe pentru a demonstra că gajul nu se poate anula, totuși în ședința publică de la 28 Noiembrie 1922, înaintea Curții de Apel, din partea apelantei Banca Comercială Română, sucursala Chișinău, s'au invocat dovezi în susținerea fraudei la care a participat Banca Dacia, sucursala Chișinău, când i s'a luat prin reprezentanții săi legali un interogator, iar prin procesul-verbal No. 1395 din 20 Decembrie 1922 s'a admis proba testimonială pentru a se stabili: 1 că Banca Dacia, cunoștea încetarea plăților la epoca constituirea gajului și știa prejudiciul ce-l va aduce celorlalți creditori anteriori; 2 că era de conivență cu falitul și alte trei puncte, toate la un loc tinzând la acelaș scop.

Că, nici din declarațiunile tuturor martorilor propuși de ambele părți și audiați în zilele de 4 Ianuarie 1923, 5 Februarie 1923 și 2 Martie 1923, nu se constată că la data constituirea gajului, 25 Februarie 1922 și 25 Martie 1922, Banca Dacia, Sucursala Chișinău, era în cunoștință de încetarea plăților de către Leizer Trachenberg; că, de altfel, această dată, însemnată pentru faliment, a încetării plăților, în speță a fost foarte greu de determinat chiar de instanțele judecătorești, Tribunalul a fost pus în situație de a amâna să se pronunțe asupra ches-

tiunei la data declarațiunei de faliment, iar atunci când ulterior a fixat-o la data de 10 Martie 1922, în apel de Curtea de Apel Secția II-a, s'a schimbat definitiv la 5 Februarie 1922, ceiace denotă evident că aproape nici unui creditor, care lucră cu falitul nu-i era cu putință nu numai să cunoască exact această dată, dar nici măcar să întrezărească o nenorocire prin felul abil cu care falitul făcuse față obligațiunilor sale până în momentul falimentului declarat oficial; că, pe lângă aceasta, prin faptul că Banca creditoare privilegiată, care se conducea de regule proprii în acordarea sumelor simțitoare, nu se putea aventura cu un capital așa de important într'o afacere care de la început era condamnată la un eșec sigur, este suficient demonstrată buna sa credință și este zadarnic a mai stărui față și de principiul legii examinat mai sus și a prezumțiilor hotărâtoare ce vin în favoarea gajului contestat.

Considerând că apelanta contestatoare aduce în reazimul tezei sale și motivul de prea urcatele dobânzi stipulate în actele de gaj; că, fără a examina și în deosebi a aduna aceste dobânzi, un lucru este netăgăduit că în circumstanțe de criză excepțională prin care poate trece o piață mică ca aceia din Chișinău, ca și pe piețele cele mari, creditorii sunt circumspecți nu numai pentru garantarea capitalului mare ce angajează în anumite întreprinderi, dar și în o mai mare productivitate a plasamentului ce fac, fără însă ca la baza operațiunilor ce săvârșesc, similare și cu alți creditori, să fie rea credință sau fraudă, totul se petrece într'un cadru de toleranță generală și de lipsă a unui text de lege prohibitiv.

Că, după calculele care s'au făcut prin actul de expertiză dela dosar, însăși Banca apelantă și contestatoare a căzut în acelaș cadru de dobândă uzurată, încât asupra acestei chestiuni n'ar avea cuvânt de suspiciune contra unui creditor mai precaut, și care nu și-a incasat dobânzile de cât pe două luni anticipat.

Un argument pentru bănelile ridicate contra sincerității actelor de gaj din discuție este și afirmațiunea scrisă în ambele acte, privitor la transformarea fabricii de săpun, proprietatea lui Leizer Trachenberg, în societate anonimă și care va fi obligată a prelua supra sa toate obligațiunile din acte; că, însă, din această mențiune să se deducă o cunoștință subredă a întreprinderii falitului este nesperios să se discute, intrucât gajul își conservă preferința sa prin oricâte alte prefaceri ar fi trecut patrimoniul falitului și apoi probabil dacă se pornește de această Societate, este numai pentru că s'a auzit de

la falit de proiectul ei în goana de a avea credit deschis cât mai larg și ușor.

Considerând că din listele mărfurilor puse în gaj se vede că au o individualizare prin număr și greutate, și prin aceasta prescripția art. 480 cod. com. este îndeplinită.

Că, dar, din toate considerațiunile expuse are a se vedea că apelul Băncii Comerciale Române, sucursala Chișinău, este nefundat și urmează să se respingă ca atare, adoptând și motivele Tribunalului.

În ce privește apelul declarat de Banca Dacia, sucursala Chișinău pentru a i se recunoaște procentele conform art. 718 cod. com. și cheltueli.

Având în vedere că prin textul arătat dobânzile creanțelor garantate curg și se cer exclusiv asupra sumelor provenite din vânzarea bunurilor supuse privilegiului sau ipotecei, spre deosebire de dobânzile creanțelor negarantate, care sunt suspendate de la declarațiunea în stare de faliment; că, în speță, din actele de gaj rezultă că aceste dobânzi în care se cuprind și comisioanele au fost achitate pe timp de două luni anticipat, rămâne ca dela această dată să i se socotească dobânzile, încât asupra acestui punct apelul este fundat.

Având în vedere că apelantul Moise Weinștein, deși citat în regulă nu s'a înfățișat spre a-și susține apelul, iar reprezentanții apelanților Băncii Comerciale Române și Dacia n'au pus nici o concluziune în privința acestui apel.

Apreciind asupra cheltuelilor de judecăfă, Curtea le fixează la suma de două mii lei ce se vor achita de Banca comercială Română, sucursala Chișinău.

Pentru aceste motive, redactate de d-l Consilier C. Panaitescu, respinge ca nefundate apelurile făcute de Banca Comercială Română, sucursala Chișinău, admite apelurile făcute de Banca Dacia, sucursala Chișinău.

Semnați: *V. Erbiceanu, P. Davidescu,*
C. Panaitescu.

Administrația revistei roagă pe d-nii abonați în întârziere a-i trimite costul abonamentului rămas neachitat.